

KUNNEN, BEGRIJPEN EN WILLEN

ZINDELIJK *worden*

Werken aan de zindelijkheid van peuters, hoe doe je dat eigenlijk? Wat is de beste timing hiervoor en hoe pak je het aan? Kinderopvangpedagoge Inge van Rijn geeft advies.

TEKST INGE VAN RIJN FOTO'S ADOBESTOCK, ISTOCK

In de vakantie gaan we hem zindelijk maken,' zo sprak een ouder van een tweejarige peuter tegen de pedagogisch medewerker. En ze voegde er aan toe: 'Als jullie op de crèche vast willen beginnen...?'

We hebben hier direct een paar misverstanden over zindelijkheid en over opvoeding in de kinderopvang te pakken. Ten eerste: een kind is niet zo maakbaar als opvoeders vaak denken. Ten tweede: het kindercentrum ondersteunt de ouders bij het opvoeden, maar is geen uitvoerder van pedagogische klusjes die de ouder opdraagt.

'Een kind is niet zo maakbaar als opvoeders vaak denken'

'De opvoeder is niet almachtig' zo schreef de pedagoog Janusz Korczak (zie kader) al in 1920. Je kunt een kind niet dwingen om iets te doen waar het nog niet aan toe is of nog niet toe in staat is. 'Respect voor de autonomie van het kind' is een belangrijk

opvoedkundig principe, dat in ieder beleidsplan van de kinderopvang te vinden zal zijn. Maar hoe pas je dit in de praktijk toe? Bijvoorbeeld als ouders je zoiets vragen? Je wilt het kind, maar ook de ouder met respect behandelen. Wat doe je dan bij zo'n vraag over zindelijkheid?

Allereerst helpt het om de vraag van ouders serieus te nemen. Je kunt natuurlijk zeggen: 'Dat is niet volgens ons pedagogisch beleid', maar daar heeft een ouder niets aan. Ga dus in op wat de ouder aan-

geeft en vraag hier op door. Waarom denkt de ouder dat het kind toe is aan zindelijkheidstraining? Geeft het kind thuis al iets aan? Hoe gaat de ouder er thuis mee om? Vervolgens kun je benoemen wat je in de groep ziet bij het kind: is het geïnteresseerd in het potje of de wc tijdens de plas- en verschoonmomenten in de groep? Kijkt het bijvoorbeeld naar andere kinderen die op de wc plassen? Praat je erover met het kind tijdens de verschoonmomenten? Hoe merk je dat het kind dit begrijpt?

Spreek met elkaar af om hier in de groep en thuis op te gaan letten. Leg de ouder uit dat het noodzakelijk is om samen te werken aan de zindelijkheid en om dezelfde aanpak te volgen, thuis en op de groep. Spreek af dat jij en je collega's samen extra zullen opletten of het kind toe is aan zindelijkheidstraining.

'Dat het kind er aan toe is, is het belangrijkste'

Dat het kind er aan toe is, is namelijk het belangrijkste. Om zindelijk te kunnen worden moet een kind het zelf **kunnen, begrijpen en willen**:

- **kunnen** voelen dat het 'iets' moet doen en in staat zijn de spieren rondom de blaas en de sluitspiers onder controle te houden.
- **begrijpen** dat er een verband bestaat tussen het potje en een plas. De opvoeder helpt het kind om dit verband te ontdekken, door het steeds te benoemen en te laten zien.
- **willen** meewerken. Kinderen van 2 à 3 jaar ontdekken hun eigen wil en te veel dwang roept juist sterk verzet bij het kind op.

Blijf met de ouder in gesprek over jullie aanpak en deel de tips en de observaties met de ouder. Vertel de ouder ook dat je het kind kunt stimuleren in zijn/haar

ontwikkeling, maar niet kunt dwingen. Een kind is niet 'maakbaar': het plast, poept, slaapt, eet en drinkt niet op commando. Misschien kun je de ouders informatie meegeven op een flyer of via je nieuwsbrief. Het is handig om daarbij te verwijzen naar de site van het Centrum voor jeugd en gezin (CJG) of het consultatiebureau in de buurt, waar ook praktische informatie over dit onderwerp te vinden is. Als het onderwerp bij veel ouders leeft, kun je aan de oudercommissie voorstellen om hier samen een thema-avond over te organiseren, waarbij ouders informatie over het onderwerp krijgen en ervaringen met elkaar kunnen uitwisselen.

Tot slot: een kind dat al zindelijk is kan in perioden van spanning weer in de broek gaan plassen of poepen. Reageer hier rustig op en blijf vertrouwen op de eigen kracht van het kind. Laat je niet opjagen door de ouders of door de school en vooral: jaag het kind niet op in zijn ontwikkeling. Janusz Korczak zei het al: 'Ieder kind kan en wil zelf groot worden!' <

TIPS VOOR EEN SOEPEL VERLOOP VAN DE ZINDELJKHEIDSTRAINING:

1. Begin niet te vroeg. De meeste kinderen worden rond de drie jaar zindelijk.
2. Begin niet in een tijd van extra drukte of ingrijpende veranderingen zoals verhuizing of de komst van een broer of zus.
3. Laat een kind op het potje zitten op een moment dat er een redelijke kans van slagen is.
4. Waardeer de pogingen van het kind om mee te werken en let niet alleen op de resultaten. Zeg liever: 'Goed geprobeerd!' in plaats van: 'Hè, weer niet gelukt.'
5. Geef het kind rustig de tijd en blijf ontspannen. Zindelijk worden is leuk!

JANUSZ KORCZAK

Janusz Korczak was pedagoog, arts en kinderboekenschrijver. Hij leefde van 1878 tot 1942 in Warschau, de hoofdstad van Polen. Daar was hij directeur van een weeshuis. Hij heeft veel over opvoeding geschreven, waarbij respect voor het kind steeds zijn uitgangspunt was. Een belangrijk boek van hem is bijvoorbeeld: *Hoe houd je van een kind*, dat in 2010 opnieuw is uitgegeven. Meer informatie over Korczak en zijn boeken vind je op www.korczak.nl.

